

Tez No İndirme	Tez Künye	Durumu
398175 21.08.2018 tarihine kadar kullanımı yazar tarafından kısıtlanmıştır.	Evliyâ'nın sesi padişahın gölgesi: Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi'nde kurmaca / Evliyâ's voice the sultan's shadow: Fiction in Evliyâ Çelebi's Seyahatnâme Yazar:BAŞAK ÖZTÜRK BİTİK Danışman: PROF. DR. SEMİH TEZCAN Yer Bilgisi: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi / Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Evliya Çelebi = Evliya Çelebi ; Kurmaca = Fictional ; Osmanlı Dönemi = Ottoman Period ; Padişahlar = Padishahes ; Seyahatname = Seyahatname	Onaylandı Doktora Türkçe 2015 209 s.

Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi'nde geçen kimi tarihî olayların "hatalı" veya "uydurma" bilgiler içerdiği şeklindeki görüşlere karşı, bu tezde Seyahatnâme'nin kurmaca anlatılar sunduğu ve bu anlatıların bilinçli bir teknik ve yöntemle oluşturulduğu öne sürülmektedir. Bu çalışmada Evliyâ Çelebi'nin Osmanlı padişahlarına dair anlatıları, tarihî arka plan üzerinde durularak ve yakın okuma tekniği ile incelenmiştir. Seyahatnâme'nin sıkça başvurduğu kaynak olan Peçevî Tarihî başta olmak üzere döneme ışık tutan diğer kaynaklardan faydalanarak yapılan araştırmada Evliyâ'nın kimi tarihî olayları "olmasını istediği" şekilde kurguladığı görülmüştür. Eserde Bektaşî, Mevlvî, Gülşenî, Melamî tarikatı başta olmak üzere Evliyâ'nın keramet sahibi olduğunu düşündüğü velîler ile Saray otoritesi arasındaki ilişkilerden, selâtin camisi inşa âdâbına kadar birçok konuda "ideal" Osmanlı padişah imgesi çizilmektedir. Seyahatnâme'de bu imgeye uymayan padişah davranışlarının kurmaca anlatılar aracılığıyla "düzeltildiği" veya eleştirildiği örneklere rastlanmıştır. Seyahatnâme'nin on cilde yayılan padişah anlatılarında bütünlük ve tutarlılık olduğu; ancak metinlerin yer aldığı bağlama göre değişiklikler, eklemeler yapıldığı tespit edilmiştir. Evliyâ bir tür gölge oyunu oynatıcısı gibi metnine kimi, ne zaman ve nasıl yansıtacağına dair yaptığı seçimlerle ve kattığı ayrıntılarla tek boyutlu Karagöz perdesini çok boyutlu bir eser olan Seyahatnâme'ye çevirmiştir. Anahtar sözcükler: Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi, kurmaca, Osmanlı Padişahları,gölge oyunu, Peçevî Tarihi, tarikat

Despite some views regarding the existence of "untruthful" and "fabricated" historical data in Evliyâ Çelebi's Seyahatnâme, this study puts forward that fictitious tales in the Seyahatnâme are constructed deliberately with the use of certain techniques and methods. By using close reading, Evliyâ Çelebi's stories on Ottoman sultans are reviewed with their historical background. Research carried on several references, including Peçevî's History which is frequently cited in the Seyahatnâme, revealed that Evliyâ constructed certain historical events as the way he "wanted" them to happen. Throughout Evliyâ's work, an "ideal" Ottoman sultan image is depicted regarding several issues; from relations between the Palace and the Bektaşî, Mevlvî, Gülşenî, Melamî leaders and other religious orders whom Evliyâ regard as miraculous, to the propriety of building a sultan mosque. Examples have been found in the Seyahatnâme, where contradicting acts and behaviours of the sultan's with this image are "corrected" or criticized by fictitious stories. Although there is coherence and consistency in the sultans's tales throughout the ten volumes of the Seyahatnâme, it has been identified that certain changes and additions were made to some stories depending on the context. Evliyâ

Çelebi, like a shadow play puppeteer, with his choices such as adding details and highlighting when or who gets attention in his text, turns a one dimensional Karagöz stage into a multi-dimensional literary masterpiece that is the Seyahatnâme.